

Gramatizēšanās un desemantizēšanās attieksmes

Relationship of Grammaticalization and Desemantization

Ilze Lokmane

Latvijas Universitāte, Humanitāro zinātņu fakultāte
 Latviešu un vispārīgās valodniecības katedra
 Visvalža iela 4a, Rīga, LV-1050
 E-pasts: *ilze.lokmane@lu.lv*

Rakstā analizētas semantiskās pārmaiņas, kas notiek gramatizēšanās procesā: desemantizēšanās jeb sākotnējo semantisko elementu zudums, jaunu semantisku elementu pievienošanās. Gramatizēšanās sākuma un beigu stadijai kopīgu semantisku elementu var nebūt vispār, citos gadījumos daļa semantikas paliek nemainīga. Atsevišķos gadījumos valodas vienības semantiskās struktūras maiņu var interpretēt kā metaforisku vai metonīmisku nosaukuma pārnesumu.

Lai varētu uzskatīt, ka kāda valodas vienība ir gramatizējusies, jāpierāda, ka tā zaudējusi sākotnējo leksisko nozīmi un ieguvusi gramatisku nozīmi. Tāpēc rakstā aplūkotas svarīgākās gramatisko nozīmju pazīmes: vispārīgums, sinsemantiskums, kolektīvums, obligātums, regulārums.

Gramatizēšanos visgrūtāk konstatēt gadījumos, kad nekādas formālas pārmaiņas nenotiek, piemēram, ja patstāvīgi darbības vārdi iegūst sintaktisku palīgfunkciju. Patstāvīgās un palīgfunkcijas norobežošanā papildus semantiskai analīzei var izmantot aizstāšanas paņēmieni, transformācijas paņēmieni, kā arī sintaktiskās apkaimes analīzi.

Atslēgvārdi: desemantizēšanās, gramatiskā nozīme, metafora, metonīmija, reanalīze.

Gramatizēšanās ir cieši saistīta ar semantiskām pārmaiņām. Lai kāda valodas vienība varētu gramatizēties, tai jāzaudē sākotnējā leksiskā nozīme un jāiegūst jauna – gramatiskā nozīme. Vārda sākotnējās leksiskās nozīmes vai semantisko elementu zudumu sauc par **desemantizēšanos**. „Valodniecības pamatterminu skaidrojošajā vārdnīcā” desemantizēšanās definēta kā „Valodas vienības (parasti vārda vai morfēmas) sākotnējās nozīmes pilnīgs vai daļējs zudums. Piemēram, latviešu valodā vietniekvārda *vis* daudzskaitļa ģenitīva forma *visu* vispirms izmantota par salikteņa pirmo daļu (*visuskaistākais*) un pēc tam desemantizējoties kļuvusi par priedekli *vis-*: *visskaistākais*, *vislabākais*. Arī darbības vārdi saitiņas funkcijā ir desemantizējušies: *Mēs esam gudri. Cilvēks paliek cilvēks.*” (VPSV, 85–86)

Gadījumos, kad gramatizēšanās procesā ar valodas vienībām nenotiek nekādas formālas pārmaiņas, piemēram, kad pilnnozīmes darbības vārds iegūst sintaktisku palīgfunkciju, resp., kļūst par palīgverbu vai saitiņu, ir īpaši svarīgi noteikt, kā

konstatēt gramatizēšanās faktu. Tāpēc nepieciešams raksturot semantiskās pārmaiņas, kas īstenojas, kādai valodas vienībai gramatizējoties.

Lai to varētu izdarīt, vispirms jānoskaidro, kas ir **gramatiska nozīme** un kādas ir būtiskākās atšķirības starp leksiskām un gramatiskām nozīmēm.

Gramatisko nozīmju izpratnē ir divas galvenās problēmas.

Pirmkārt, jāatbild uz jautājumu, vai jāmeklē viena galvenā pazīme, kas atšķir gramatisko no negramatiskā, vai varbūt gramatisko nozīmi raksturo pazīmju kopums (tādā gadījumā nav obligāti, lai katram gramatiskam elementam piemistu visas pazīmes).

Otrkārt, jānoskaidro, vai gramatiskās nozīmes vienmēr krasi pretstatāmas negramatiskajām vai varbūt starp nozīmju veidiem ir graduālas pārejas (tādā gadījumā gramatiskumam ir dažādas pakāpes un pāreja starp gramatisko un negramatisko ir plūstoša).

Piemēram, Vladimirs Plungjans (*Владимир Плу́нган*) uzskata, ka ir viena galvenā gramatiskās kategorijas pazīme – obligātums –, turklāt robeža starp gramatisko un negramatisko ir plūstoša. Arī valodu vēsturē gramatiskām kategorijām nav stingras un nemainīgas loģiskas struktūras – tās rodas pamazām, mainās, dažkārt arī zūd. Ir prototipiskas jeb „visgramatiskākās” gramatiskas kategorijas, bet ir arī perifēriskas jeb marginālas parādības (Плу́нган 2000, 106–113). Arī Jurijs Kņazevs (*Юрий Кня́зев*) pamatos pievienojas šim uzskatam un norāda: ja nepieciešams atrast vienu universālu kritēriju, kas ļauj norobežot gramatisko no leksiskā, tad vislabākā šķērējipazīme ir nozīmju izteikšanas obligātums, tomēr jāpatur prātā, ka obligātums visās valodas sistēmas daļās neizpaužas vienādi. Valodnieks uzsver, ka liela daļa gramatikā aplūkojamo nozīmju patiesībā atrodas pārejas zonā, kur gramatiskais ir vairāk vai mazāk saistīts ar leksisko (Кня́зев 2007, 42–43).

Apkopojot valodnieciskajā literatūrā minētās **gramatisko nozīmju pazīmes**, varam izdarīt šādus secinājumus.

Pirmkārt, gramatiskās nozīmes ir **vispārinātas**, abstraktas, tās izsaka attieksmes un ļoti vispārīgas reāliju pazīmes. Piemēram, gramatiskā skaitļa nozīme izsaka daudzuma jēdzienu, gramatiskā laika nozīme – darbības attieksmi pret runas brīdi utt. Leksiskās nozīmes pretstatā gramatiskajām var būt gan abstraktas, gan konkrētas (piemēram, vārda *daudzums* leksiskā nozīme ir abstraktāka nekā vārda *viens* leksiskā nozīme; vārda *koks* leksiskā nozīme ir abstraktāka nekā vārda *liepa* leksiskā nozīme). Tomēr jāpatur prātā, ka robeža starp vispārīgo un konkrēto nav stingri novelkama un nav iespējams precīzi noteikt, kādai jābūt gramatiskās nozīmes vispārinājuma pakāpei.

Otrkārt, leksiskās nozīmes ir patstāvīgas, proti, leksiskas vienības ir autosemantiskas, turpretim gramatiskas vienības ir **sинсемантиiskas**, jo savu nozīmi var realizēt tikai kopā ar leksiskām vienībām (Heine, Claudi, Hünneheimer 1991, 28). Tomēr ne visas leksiskās vienības visos lietojumos ir autosemantiskas, piemēram, vārdu savienojumā *meitene ar zilām acīm* un teikumā *Zāle ir rāsas pilna* nomeni apzīmētāja funkcijā ir obligāti, tāpēc vārdi *acis* un *pilns* šādā lietojumā nav autosemantiski, bet gan синсемантиски. Tas būtu attiecināms uz visiem gadījumiem, kad teikumā ir kāds obligāts paplašinātājs.

Treškārt, gramatiskā nozīme piemīt veselai valodas vienību grupai, piemēram, visai vārdšķīrai vai citai lielai vārdu grupai, – tātad tā ir „**koлектīva**”. Piemēram, visiem latviešu valodas īpašības vārdiem (precīzāk – īpašības vārdu formām) piemīt dzimtes, skaitļa, locījuma un noteiktības vai nenoteiktības nozīme. Lielai īpašības vārdu grupai – kādības īpašības vārdiem – piemīt arī gradācijas gramatiskā nozīme.

Ceturtkārt, kā norādīts iepriekš, dotās valodas sistēmā gramatiskā nozīme ir **obligāta** – jebkurš attiecīgās grupas loceklis izsaka to vai citu konkrēto gramatisko nozīmi (Плунгян 2000, 106–109). Jāuzsver, ka obligātumu var konstatēt noteiktai vārdu grupai (nav gramatiskas nozīmes, kas būtu obligāta pilnīgi visām vārdformām). Šai vārdu grupai jābūt

- a) pietiekami lielai;
- b) ar skaidri nosakāmām robežām;
- c) to var norobežot pēc vairākām pazīmēm reizē, ne tikai pēc šīs vienas – spējas izteikt attiecīgo gramatisko nozīmi (Плунгян 2000, 108).

Daudzos gadījumos šī vārdu grupa ir visa vārdšķīra vai tās lielākā daļa. Piemēram, skaitļa, dzimtes, locījuma nozīmi latviešu valodā izsaka jebkura lietvārda forma, izņemot nelokāmos lietvārdus, kam locījuma kategorijas nav. Savukārt pārejoši jeb transitīvi un nepārejoši jeb intransitīvi darbības vārdi ir atsevišķas gramatiskas grupas, jo pārejošiem darbības vārdiem iespējama ciešamās kārtas forma, kas izsaka ciešamās kārtas gramatisko nozīmi.

Piektkārt, gramatiskās nozīmes izpaužas **regulāri**: katra no vienas gramatiskās kategorijas nozīmēm var pievienoties katram (vai gandrīz katram) attiecīgās grupas vārdam. Piemēram, gramatisko laika nozīmi latviešu valodā izsaka katra darbības vārda finītā forma. Tomēr regulārums visur neizpaužas vienādi – ir regulāras un mazāk regulāras gramatiskas kategorijas. Regulārums nav atkarīgs no obligātuma – iespējams regulārums bez obligātuma, un otrādi. Piemēram, lietvārdu dzimte latviešu valodā ir obligāta, bet nav regulāra, jo jebkura dzimtes nozīme nevar piemist jebkuram lietvārdam.

Sestkārt, gramatisko nozīmju izteikšanai valodā ir noteikti **formāli līdzekļi**: afiksi, skaņu mijas, gramatiskie vārdi (piemēram, saikļi, prievārdi), vārdu secība. Pastāv uzskats, ka atšķirība starp leksiskām un gramatiskām nozīmēm meklējama nevis to būtībā, bet gan izteikšanas līdzekļos (Cruse 2004, 87–88). Tomēr šī pazīme neļauj atšķirt gramatisku vārdu no leksiska jeb pilnnozīmes vārda – lai pateiktu, ka vārds ir gramatizējies, ir jāzina, kas ir gramatiska nozīme.

Gramatiski izteikšanas līdzekļi un regulārums kā divas svarīgākās pazīmes ietvertas arī „Valodniecības pamatterminu vārdnīcā” sniegtajā gramatiskās nozīmes definīcijā: „Abstrakta valodas gramatiskās sistēmas nozīme, kas regulāri izpaužas gramatiskā formā, piemēram, dzimtes, skaitļa un locījuma gramatiskās nozīmes latviešu valodā izpaužas kā atšķirīgas formas vīriešu un sieviešu dzimtē, vienskaitlī un daudzskaitlī, nominatīvā, ģenitīvā, datīvā, akuzatīvā, instrumentālī, lokatīvā un vokatīvā (VPSV, 133).

Septītkārt, gramatisko nozīmju skaits valodā ir **ierobežots**, un valodas gramatiskā sistēma ir slēgta. Šī pazīme izriet no gramatisko nozīmju obligātuma, jo obligāti izsakāmu nozīmju valodā nevar būt bezgalīgi daudz.

Jautājumā par to, kādas **semantiskas pārmaiņas** notiek gramatizēšanās gaitā, valodnieku domas dalās. Viens no uzskatiem ir tāds, ka gramatizēšanās nesaraujami saistīta ar **desemantizēšanos** (par to sk. Heine, Claudi, Hünneke 1991, 40–45). Kā iepriekš norādīts, desemantizēšanās nav pilnīgs nozīmes zudums, bet sākotnējās nozīmes zudums. Pilnīgi asemantisku vienību valodā ir maz. Tādi ir, piemēram, interfiksi (kā vārdformā *nes-ŕ-š-u*), par pilnīgi desemantizētu var uzskatīt formālo teikuma priekšmetu ģermāņu valodās (piemēram, teikumā *It rains* 'Līst' angļu valodā).

Tāpat desemantizēšanās ir semantisko elementu zudums, ko shematiski varētu attēlot šādi: **ab>b**. Valodas vienības intensionālis sašaurinās, bet ekstensionālis paplašinās. Citiem vārdiem, valodas vienības (visbiežāk vārda) nozīmē ietvertu semantisko elementu skaits samazinās, bet palielinās to reāliju skaits, uz kurām valodas vienību var attiecināt. Nozīme kļūst vispārīgāka, abstraktāka.

Tomēr ne vienmēr varam runāt tikai par semantisko elementu zudumu, jo zaudēto elementu vietā var nākt jauni, ko ar simboliem var attēlot šādi: **ab>bc**. Reizēm gramatizēšanās sākuma un beigu stadijai kopīgu semantisku elementu nav: **ab>bc>cd**. Tādā gadījumā precīzāk būtu runāt par nozīmes maiņu, nevis nozīmes zudumu. Piemēram, latviešu valodā ir vairākas partikulas, kas radušās no apstākļa vārdiem. Apstākļa vārds *vienalga* nozīmē 'tā, ka nav svarīgi, nav nozīmīgi' (LVV, 1170), un tas vienmēr ietilpst teikuma gramatiskajā centrā: *Man tas ir pilnīgi vienalga*. Partikula *vienalga* pilnībā zaudējusi apstākļa vārda sākotnējo nozīmi un izsaka to pašu saturu, ko *tik un tā*, proti, 'par spīti apstākļiem', kā teikumā *Viņš vienalga nenāks*. Tiesa, jautājums, vai partikulas vispār uzskatāmas par gramatiskiem vārdiem, joprojām ir atklāts, bet, lai to atrisinātu, detalizēti jāizpēta partikulu semantika un funkcijas teikumā.

Saskaņā ar citu uzskatu nozīmes maiņa gramatizēšanās gaitā saistāma ar **metaforisku vai metonīmisku** nosaukuma pārnēsumu, īpaši gramatizēšanās sākuma posmā. Nozīmes vispārinājums (desemantizēšanās) rodas vēlāk (Hopper, Traugott 1993, 86–87).

Metaforizācija vienmēr notiek virzienā no konkrētā uz abstrakto, proti, metaforu izmanto, lai, balstoties uz konkrēto juteklisko pieredzi, abstrakto padarītu labāk saprotamu. Piemēram, attieksmes laikā izsaka, balstoties uz telpiskām attieksmēm (*īss laika sprīdis, laiks vilkās lēni*). Tādējādi valoda abstrakto gramatisko nozīmju izteikšanā balstās uz konkrēto pieredzi, kas visiem valodas lietotājiem ir vienāda. Piemēram, vairākās ģermāņu valodās darbības vārdu ar nozīmi 'nākt' izmanto nākotnes gramatiskās nozīmes izteikšanai. Arī te varam saskatīt metaforisku nosaukuma pārnēsumu: pārvietošanās telpā – pārvietošanās laikā.

Ir darbības vārdi, kas pieder pie valodas vārdu krājuma pamatfonda un ir gramatizēšanās avots daudzās valodās: tie ir vārdi ar nozīmi 'piederēt', 'būt', 'ņemt', 'dot', 'dabūt', 'taisīt', 'nākt', 'iet' u. c. Tie nosauc ikdienišķu cilvēka darbību, ir viegli tulkojami visās (vai daudzās) valodās, tāpēc, Annas Vežbickas (*Anna Wierzbicka*) terminoloģijā runājot, pieder pie semantiskajiem primitīviem (Wierzbicka 1996, 9–13). Tie ir semantiski vienkārši un bieži lietojami. Arī latviešu valodā vārdi *dabūt, ņemt, (ne)iet* veic sintaktisku palīgfunkciju piemēros: *Es gan no tā reti kad ko dabūju redzēt. (G) Ņem un izdari to, kas tev jādara tagad! (G) Neiešu jau rokas ķēpāt! (G)*

Par metaforisku pārnesumu var uzskatīt arī epistēmisko modālo nozīmju rašanos no deontiskajām: nepieciešamība vai iespējamība tiek attiecināta uz visas propozīcijas patiesumu (Hopper, Traugott 1993, 79). Piemēram, teikumam *Man jābūt mājās desmitos* ir deontiska modalitāte, jo nepieciešamību izjūt darbības darītājs, turpretim teikumā *Viņam jābūt mājās, jo logā spīd gaisma* runātājs pauž savu pārliecību par teikuma satura patiesumu, tātad modalitāte ir epistēmiska.

Ir gramatizēšanās gadījumi, kas interpretējami metonīmiski. Metafora ir paradigmatiska, saistīta ar analogiju, bet metonīmija ir sintagmatiska, tāpēc tā ir cieši saistīta ar vēl vienu gramatizēšanās procesā iesaistītu semantisku pārmaiņu – reanalīzi. **Reanalīze** ir process, kura gaitā teikuma konstrukcija tiek saprasta citādi, mainās dalībnieku lomas, bet sākotnēji tas neparādās izteikuma virsējā struktūrā (Heine 1993, 118). Reanalīze attiecināma ne tikai uz teikumu, bet arī citām valodas vienībām. Piemēram, „Valodniecības pamatterminu skaidrojošajā vārdnīcā” reanalīze ir definēta kā „Vārda vai vārdformas morfēmiskā sastāva pārveidošanās morfēmu desemantizēšanās vai produktivitātes zuduma dēļ, kā sekas parasti ir jaunu morfēmu rašanās ..” (VPSV, 321)

Tātad reanalīze ir sintagmatisks process. Piemēram, teikumu *Es steidzos satvert viņas elkoni* varam interpretēt divējādi: ‘Es steidzos, lai satvertu viņas elkoni’, kur darbības vārds *steigties* lietots patstāvīgi un nosauc atsevišķu darbību, un ‘Es centos satvert viņas elkoni’, kur darbības vārds *steigties* izsaka galvenokārt modālu nozīmi un veido vienu teikuma komponentu kopā ar pilnnozīmes verbu *satvert*. Otrā interpretācija liecina par semantisku teikuma pārstrukturēšanu. Līdzīgi teikumu *Pūlos būt mierīgs* var interpretēt kā ‘Pūlos, lai būtu mierīgs’ vai ‘Cenšos būt mierīgs’.

Gramatizēšanās vienmēr notiek noteiktā kontekstā, tāpēc uz jauno nozīmi, kas rodas gramatizēšanās procesā, atstāj iespaidu kāda konteksta elementa nozīme. Var apgalvot, ka gramatizējas vārdu savienojumi, nevis atsevišķi vārdi, tādējādi nozīmes maiņu var interpretēt kā metonīmiju (Hopper, Traugott 1993, 87).

Piemēram, darbības vārdi desemantizējas un iegūst saitiņas funkciju, ja tiem ir kopīgi semantiski elementi ar apkaimes vārdiem, kā tas vērojams teikumos *Ķurzēns vēl arvien stinga kluss un mēms*. (A. Eglītis) *Viņas acis satumsušas gluži melnas*. *Platais ģimis kvēloja ugunīgi sarkans kā brīdinājuma signāls*. (A. Eglītis) Gramatizēšanās vispirms notiek noteiktā šaurā kontekstā, pēc tam notiek vispārināšana un gramatizēto vienību sāk lietot jaunā apkaimē. Tātad var apgalvot, ka gramatizējas nevis leksiska vienība pati, bet vienība noteiktā kontekstā vai kopā ar noteiktu apkaimi. Gramatizēšanos ietekmē leksiskās vienības paredzamība kontekstā (Heine, Claudi, Hünneke 1991, 41).

Latviešu valodā nav formālu paņēmienu, kā atšķirt saitiņverbus no pilnnozīmes vārdiem, jo semantiskās pārmaiņas formāli neparādās teikuma virsējā struktūrā. Desemantizēšanās pakāpes noteikšanai var izmantot vienīgi aizstāšanu ar saitiņām *būt* vai *klūt*. Aplūkojot plašāku valodas materiālu, varētu konstatēt, ka paplašinās kontekstu skaits, kuros verbu lieto saitiņas nozīmē, tātad pamazām zūd kontekstuāli ierobežojumi. Piemēram, latviešu valodā samērā bieži saitiņas funkcijā lieto darbības vārdu *stāvēt*. Gramatizējoties zūd vārda *stāvēt* leksiskā pamatnozīme, aktualizējas ilguma nozīme: *Poligons bīstamo atkritumu apglabāšanai divus gadus stāvē tukšs*. (G) *Budisma meditācijas centrs Cēsu rajonā Drustos*

stāv neizmantots. (G) *Pēc nocietinājumu pārbūves tornis stāvēja pamests.* (G) *Nauda tāpat stāv bezdarbībā. Sakņu dārzs stāv neaiztikts – neviens sīpolloks nav nograuzts.* (G) Pēc piemēriem redzams, ka *stāvēt* saitiņas nozīmē iespējams lietot ar dažādas semantikas subjekta nosaukumiem.

Palīdzinozīmē tiek lietoti arī modificētāji ar modālu, fāzes vai nejaušības nozīmi: *Viņš gribēja smaidīt. Mēs sākam smieties. Viņam izdevās pasmaidīt.* Šo verbu sintaktiskajā apkaimē ir pilnnozīmes vārds nenoteiksmē. Nenoteiksmi var diezgan brīvi lietot arī aiz citiem verbiem, kuru nozīmē ir kāds modāls elements. Modālā sēma šajos vārdos nav galvenā, to semantika ir bagātāka, tāpēc tiem iespējams arī patstāvīgs lietojums. Latviešu valodā tādi ir *atzīt, gatavoties, taisīties, nodomāt, nolemt, mēgt, nevīžot, neklāties, derties, patikt, pierast, mācēt, prast, iemācīties* u. c. Modālā nozīme pastiprinās saistījumā ar infinitīvu: *Izaugusi tepat jūrmalā, viņa kopš bērnības pierada justies kā zivs ūdenī.* (L. Brīdaka) *Filmas skatīties viņš atzina tikai svētdienās un savus ieradumus reti kad mainīja.* (I. Grebзде)

Teikumos ar verba finīto formu un nenoteiksmi var izmantot pārbaudes paņēmienu – transformāciju saliktā teikumā. Tā ir iespējama tikai tad, ja abi darbības vārdi lietoti patstāvīgi, piemēram, *Mēs braucam uz Cēsīm slēpot / Mēs braucam uz Cēsīm, lai slēpotu.*

Secinājumi

No semantikas viedokļa gramatizēšanās ir neviendabīgs process. Parasti notiek sākotnējo semantisko elementu zudums un jaunu semantisko elementu pievienošanās, ko dažos gadījumos var interpretēt arī kā metaforisku vai metonīmisku nosaukuma pārnese. Gramatizēšanos veicina vārda nozīmes vispārīgums un leksiskās vienības paredzamība kontekstā.

Saīsinājumi un apzīmējumi

G – www.google.lv

LVV – Latviešu valodas vārdnīca

VPSV – Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca

Literatūra

1. Cruse, Allan. 2004. *Meaning in Language*. Oxford University Press.
2. Heine, Bernd. 1993. *Auxiliaries. Cognitive Forces and Grammaticalization*. Oxford University Press.
3. Heine, Bernd, Claudi, Ulrike, Hünnemeier, Friederike. 1991. *Grammaticalization. A Conceptual Framework*. The University of Chicago Press.
4. Hopper, Paul J., Traugott, Elisabeth Closs. 1993. *Grammaticalization*. Cambridge University Press.
5. *Latviešu valodas vārdnīca*. 2006. Sast. autoru kolektīvs. Rīga: Avots.
6. *Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca*. 2007. Sast. Bušs, O., Joma, D., Kalnača, A., Lokmane, I., Markus, D., Pūtele, I., Skujiņa, V. (red.) Rīga: Latviešu valodas institūts.

7. Wierzbicka, Anna. 1996. *Semantics. Primes and Universals*. Oxford University Press.
8. Князев, Юрий Павлович. 2007. *Грамматическая семантика*. Москва: Языки славянских культур.
9. Плунгян, Владимир Александрович. 2000. *Общая морфология*. Москва: Эдиториал УРСС.

Summary

The article deals with semantic changes involved in the process of grammaticalization: desemantization or loss of initial semantic elements, and the emergence of new semantic elements. The initial and final stages of grammaticalization may have no common semantic elements at all, and in other cases semantics of the linguistic unit remain partly unchanged. Change of semantic structure in the process of grammaticalization may also be interpreted as metaphorical or metonymical shift.

In order to assume that a linguistic unit has been grammaticalized, one has to prove that it has lost the initial lexical meaning and gained a new – grammatical one. The article touches upon the most important features of grammatical meanings – they are general, synsemantic, collective, obligatory and regular.

The most complicated instances of grammaticalization are those where no formal changes occur, e. g., when lexical verbs become copular verbs or modal modifiers. In order to distinguish lexical verbs from grammaticalized ones the following methods can be used besides semantic analysis: replacement, which involves the principle of analogy of syntactic position, transformation of a simple sentence into a composite sentence, as well as distributional analysis.